

## Lekce 1: Členy a pády v němčině

**Jak bez slovníku poznám, jaký člen má podstatné jméno? Jak poznám, jestli dát člen určitý nebo neurčitý? A jak se skloňují podstatná jména v němčině? To všechno se v této lekci naučíme.**

### 1. PODSTATNÁ JMÉNA

Proč začínáme právě jimi? - 50% všech slov v němčině jsou podstatná jména

*Jaká znáte podstatná jména v němčině?*

#### internacionalismy

#### Jaké jsou znaky pod. jmen v němčině?

- ▶ Vždy velké počáteční písmeno
- ▶ Členy
- ▶ Jsou otevřenými (neustále se vyvíjí, přejímají a vznikají nová) slovními druhy
- ▶ Jsou ohebným sl. druhem (skloňujeme je v gram. kategorii pád, číslo a rod)

### 2. RODY A JEJICH ČLENY

mužský - der, ženský - die, střední - das

#### Proč musí mít německá podstatná jména členy?

Kvůli určení rodu, pádu, určitosti a neurčitosti a významu věty. Zatímco v češtině to vše poznáme ze samotného pod. jména, které se skloňuje, v němčině nám to většinou ukazuje samotný člen.

- ▶ Das ist **der Hund**. To je ten pes.
- ▶ Wir sehen **den Hund**. My vidíme toho psa.

*Co se změnilo? A proč?*

Při skloňování: mění se tvar nikoli pod. jména, ale členu!

#### Kde najdu, jaké má podstatné jméno člen (jakého je rodu)?

Použijí slovník online. Dvojjazyčný nebo jednojazyčný.

Seznam: <https://slovník.seznam.cz/>

Lingea: <https://www.lingea.cz/>

Duden: <https://www.duden.de/>

DWDS: [www.dwds.de](http://www.dwds.de)

De Artikel: <https://der-artikel.de>

## Jak bez slovníku poznám, jaký člen má podstatné jméno?

To, jaký bude mít pod. jméno člen, je dáno slovtvorbou a koncovkami daného slova.

Proto existuje několik pravidelností. Upozorňuji, že k těmto pravidelnostem se vyskytuje opět množství výjimek, které si zde, aby nás to nemátlo, jmenovat zatím nebudeme.

### Ja poznat správný člen?

#### DER - mužský rod

- ▶ povolání: der Lehrer (učitel), der Mechaniker (mechanik) der Kaufmann (obchodák), ženský tvar profese + koncovka **-in**: die Lehrerin, die Mechanikerin, die Kauffrau
- ▶ funkce: der Zeuge (svědek), der Kollege (kolega), der Experte (expert), der Kunde (zákazník)
- ▶ národnosti: der Tscheche, der Slowake, der Deutsche/die Tschechin, die Slowakin, die Deutsche
- ▶ činitel - činí onu činnost - stojan stojí, držák drží, tiskárna tiskne:

der Ständer (stojan) od slovesa stehen, der Hälter (držák) od slovesa halten, der Drucker (tiskárna) od drucken, atd.

- ▶ dny v týdnu, měsíce a roční období
- ▶ počasí a přír. jevy (der Regen), světové strany (der Nord, der Ost...)
- ▶ alkoholické nápoje vyjma piva

#### DIE - ženský rod

- ▶ koncovka **-e** (die Schule, die Tasche, die Lampe) Znáte nějaká další pod. jm. žen. rodu s koncovkou -e?
- ▶ koncovky **-ung** (die Meinung), **-keit** (die Möglichkeit), **-heit** (die Freiheit), **-schaft** (die Freundschaft)
- ▶ koncovky **-ion** (die Nation), **-ik** (die Musik), **-ie** (die Biologie), **-ur** (die Natur)
- ▶ známky ve škole (eine Fünf in Mathe - pětka z matiky), základní číslovky (die Eins), názvy stromů a květin (die Tanne), jména řek (die Elbe), značky cigaret, jména lodí a motorek

#### DAS - střední rod

- ▶ koncovka **-nis** (das Ergebnis - výsledek, das Missverständnis - nedorozumění), das Geheimnis - tajemství)
- ▶ koncovky **-chen** (das Mädchen - děvče) a **-lein** (das Fräulein, das Buchlein) → **zdrobněliny**
- ▶ **odvozením pod. jm. od slovesa**: rauchen (kouřit) → das Rauchen (kouření), leben(žít) → das Leben (život, doslova žítí), schreiben (psát) → das Schreiben
- ▶ koncovky **-um** (das Museum), **-tum** (das Christentum), **-ment** (das Instrument, das Dokument)
- ▶ kontinenty, většina zemí a měst, pod. jm. označující chem. prvky a kovy (das Eisen), písmena (das A)

Pozor na složeniny! Př. Familienhaus: die Familie + das Haus → das Familien**haus** Člen složeného podstatného jména se řídí vždy podle posledního slova ve složenině.

*Jaký člen budou mít tedy slova Autotür, Deutschlehrer, Buchregal?*

#### Člen se nepoužívá u:

- ▶ jména a příjmení: Er heißt Peter.
- ▶ příbuzenského označení: Tante Rosa malt.
- ▶ povolání a titulů: Sie ist Krankenschwester.
- ▶ země, kontinenty, města (pokud jsou stř. rodu): Ich wohne in Prag. Das ist in Tschechien.

- schopnosti: Ich spreche Deutsch. Ich spiele Klavier.
- látková pod. jm. v obecném kontextu: Ich trinke Wasser.

## Cvičení 1 - Urči rod (člen) u podstatných jmen.

odkaz: <https://learningapps.org/watch?v=p8oi0ie0n24>

### 3. ČLEN URČITÝ A ČLEN NEURČITÝ

#### Kdy použiji člen určitý a kdy neurčitý?

Neurčitý člen - ein, eine, ein, 0

- Mluvíme o neznámé nebo nově představované věci či osobě:  
Ich habe **einen** Hund. Mám psa (Mluvíme o něm poprvé před kamarády.)
- Mluvíme o něčem obecném nebo nespécifickém:  
Ich brauche **ein Buch**. Potřebuji **nějakou knihu**.
- Množné číslo neexistuje! - použití pod. jm. bez členu  
Ich habe Hunde. Mám psy  
Určitý člen - der, die, das, die (množné číslo)
- Mluvíme o známé či jednou zmíněné věci či osobě:  
Ich habe einen Hund. **Der Hund** ist schwarz. Mám psa. **Ten pes** je černý.
- O jedinečné věci: **Die Sonne** scheint. **Slunce** svítí.
- O všeobecně známé věci: **Die Schule** ist langweilig. Škola je nudná.  
**Der höchste** Berg ist der Mount Everest. Nejvyšší hora je Mount Everest.

## Cvičení 2 - Urči, zda bude ve větě člen určitý či neurčitý.

odkaz: <https://learningapps.org/watch?v=prjs2vf9a24>

### 4. SKLOŇOVÁNÍ POD. JMEN - PÁDY

Na rozdíl od češtiny, která má pádů 7, má **němčina pouze 4 pády**. Používají se k určení toho, jaký vztah má pod. jméno k ostatním částem věty. Uvozují se stejnými pádovými otázkami jako první čtyři pády v češtině.

#### Jak skloňuje čeština a němčina?

Pád	čeština	němčina určitý člen	němčina neurčitý člen
1. Kdo co?	Ten muž jde.	Der Mann geht.	Ein Mann geht.
2. Koho čeho?(čí)	To auto je muže.	Das Auto ist des Mannes.	Das Auto ist eines Mannes.
3. Komu čemu?	Tu knihu dám muži.	Ich gebe dem Mann das Buch.	Ich gebe einem Mann das Buch.
4. Koho co?	Vidím muže.	Ich sehe den Mann.	Ich sehe einen Mann.

V malém množství případů se pády v němčině a češtině shodují. V ostatních případech se konkrétní německá slovesa pojí s určitým pádem (anrufen - volat - 4. pád) a stejně tak i předložky se pojí s určitým pádem (mit - s - 3. pád). K tomu později v dalších lekcích.

Členy určité a neurčité používáme pro 3 rody (mužský, ženský a střední) a k označení množného čísla používáme die. **Množné číslo má pouze určitý člen.** Varianta neurčitého členu pro množné číslo neexistuje.

	rod mužský	rod ženský	rod střední	mn. číslo
1. pád	der	die	das	die
2. pád	des	der	des	der
3. pád	dem	der	dem	den
4. pád	den	die	das	die

	rod mužský	rod ženský	rod střední	mn. číslo
1. pád	ein	eine	ein	-
2. pád	eines	einer	eines	-
3. pád	einem	einer	einem	-
4. pád	einen	eine	ein	-

### Cvičení 3 - Dopln správný tvar členu v daném pádě a rodě.

odkaz: <https://learningapps.org/watch?v=poyrpkukc24>

## 5. SLOVNÍ ZÁSoba 1. LEKCE

### Podstatná jména

die Freundschaft - přátelství  
 der Freund - přítel  
 der Koffer - kufr  
 die Tasche - taška  
 die Katze - kočka  
 das Regal - regál  
 das Zimmer - pokoj  
 der Test - test  
 der Film - film  
 die Tür - dveře  
 das Fenster - okno ("pražská defenestrace")  
 das Geheimnis - tajemství  
 der Platz - místo, náměstí  
 die Apotheke - lékárna  
 das Plakat - plakát  
 das Auto - auto  
 das Haus - dům  
 die Meinung - názor  
 der Weg - cesta  
 die Sicherheit - bezpečí, bezpečnost, jistota

das Lied - píseň  
der Tscheche, die Tschechin - Čech, Češka

die Freundin - přítelkyně  
der Hund - pes  
der Zug - vlak  
das Buch - kniha  
die Frage - otázka  
die Sache - věc  
der Park - park  
die Person - osoba  
die Lampe - lampa  
das Essen - jídlo  
das Foto - fotka  
die Wohnung - byt  
die Information - informace  
der Kaffee - káva  
die Nachricht - zpráva  
das Kind - dítě  
das Taxi - taxík  
der Mann - muž  
die Sonne - slunce  
die Schule - škola  
die Natur - příroda  
die Frau - žena  
die Polizistin - policistka  
der Lehrer - učitel

## **Slovesa**

schreiben - psát, napsat  
sagen - říkat  
helfen ("helfnout") - pomoci, pomáhat  
glauben - věřit  
antworten - odpovédět  
sehen - vidět  
haben - mít  
wünschen ("vinšovat") - přát  
malen - malovat  
lesen - číst  
gucken (hovor.), schauen - dívat se na něco  
reparieren - opravit

lieben - milovat  
kaufen ("dobrej kauf") - koupit  
öffnen, auf/machen (hovor. otevřít něco fyzicky) -  
otevřít  
schließen, zu/machen (hovor.) - zavřít  
zeigen - ukázat

hören - slyšet  
geben - dát  
bekommen - dostat  
nehmen - vzít  
machen - udělat  
kennen - znát  
werfen (vrhnout) - hodit

## Přídavná jména

schön - krásný  
groß - velký  
klein - malý  
einfach - jednoduchý

schwierig - těžký  
neu - nový  
frisch - čerstvý  
alt - starý

## 6. SHRnutí

Podstatná jména tvoří 50% větných členů a němčina je narozdíl od češtiny skloňuje pomocí členů. Das ist **der** Hund, ich sehe **den** Hund. I když má němčina od češtiny pády pouze 4, je pozoruhodné, jak velké procento německých podstatných jmen bude mít po německých slovesech stejný pád jako česká podstatná jména v po českých slovesech. A vy jako začátečníci na to vsadte! Ich sehe einen Hund - vidím koho co, 4.p. - psa. Ich schreibe einer Frau - píši komu čemu, 3.p. - jedné ženě.

Neurčitý člen používáme u **obecných tvrzení**, když už danou věc představíme nebo mluvíme o **věci konkrétní**, používáme už určitý člen. (Ich habe eine Prüfung. Die Prüfung macht mir Angst.)

Velmi praktické jsou také pomůcky na určování rodů podstatných jmen bez slovníku, z nichž stojí za vyzvednutí např. **pravidlo písmene E** u ženského rodu.

## Souhrná cvičení

### Cvičení 1

odkaz: <https://learningapps.org/watch?v=pbvcn9fo524>

### Cvičení 2

odkaz: <https://learningapps.org/watch?v=puye38kj524>

### Cvičení 3

odkaz: <https://learningapps.org/watch?v=pc0g64sck24>



<https://jazykprobohemy.cz/>